

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده زبان‌های خارجی، گروه زبان‌شناسی همگانی

پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

عنوان:

مقایسه دو گویش قهرودی و گزی در استان اصفهان

استاد راهنما:

دکتر ایران کلباسی

استاد مشاور:

دکتر محمد مهدی اسماعیلی

پژوهشگر:

مژگان فرنام

تابستان ۱۳۹۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم ہے :

مادر مہربان و پدر نزر کو ارم

مشکر و قدردانی:

سپاس بیکران پروردگار یکتا را که توفیق کسب علم و بهنیشینی بارهروان علم و دانش را به این بندهٔ حقیر عطا نمود. با استنان و سپاس فراوان از استادان ارجمند: استاد بزرگوار، سرکار خانم دکتر ایران کلباسی، استاد راهنمای این رساله که راهنمایی ها و زحمات بی دریغ ایشان پشتوانه این پایان نامه می باشد؛ استاد کرامی، جناب آقای دکتر محمد مهدی اسماعیلی که مشاوره این پایان نامه را برعهده داشتند و راهنمایی های ارزنده ایشان موجب برطرف شدن بسیاری از نارسایی های این پایان نامه گردید و دیگر استادان کرامتقدر این گروه که هر یک جلوه ای از علم و مهر ایزدی هستند.

گردآوری و اثره ها و جملات این دو کویش را بدیون کوشوران کرامی به ویژه سرکار خانم محبوبه صباغیان قهرودی و جناب آقای محمد علی یزدانی گزنی می باشم که همواره باروی کشاده و صمیمانه پاسخگویی سوالات اینجانب بودند، بدین وسیله از ایشان کمال سپاسگزاری را می نمایم.

و سپاس بی پایان از پدر و مادر عزیزم، که نه تنها در انجام این پژوهش بلکه همیشه و در همه مراحل زندگی همراه و پشتیبانم بوده اند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
ذ	نشانه‌های آوانویسی .....
۱	چکیده .....
	فصل اول: کلیات پژوهش
۳	۱-۱ مقدمه .....
۳	۲-۱ بیان مسئله .....
۳	۳-۱ اهمیت و کاربرد پژوهش .....
۴	۴-۱ پرسش‌های پژوهش .....
۴	۵-۱ فرضیه‌های پژوهش .....
۵	۶-۱ روش پژوهش .....
۵	۷-۱ محدودیت‌های پژوهش .....
۵	۸-۱ کلیدواژه‌ها .....
	فصل دوم: پیشینه پژوهش
۷	۱-۲ مقدمه .....
۷	۲-۲ تحقیقات انجام شده در داخل کشور .....
۸	۳-۲ تحقیقات انجام شده در خارج از کشور .....
۹	۴-۲ پایان‌نامه‌ها .....
	فصل سوم: مبانی نظری پژوهش
۱۴	۱-۳ مقدمه .....
۱۴	۲-۳ ساختگرایی .....
۱۷	۳-۳ تعریف زبان، گویش، لهجه .....
۱۸	۴-۳ عوامل دگرگونی زبان‌ها، گویش‌ها، لهجه‌ها .....
۱۹	۵-۳ موقعیت جغرافیایی، اجتماعی و تاریخی .....
۱۹	۱-۵-۳ روستای قهرود .....
۲۲	۲-۵-۳ شهر گز .....

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش

۲۵	۱-۴ مقدمه .....
۲۵	۲-۴ بخش آوایی (بررسی آواشناختی و واج‌شناختی).....
۲۵	۱-۲-۴ واکه‌ها .....
۲۵	۱-۱-۲-۴ واج‌های واکه‌ای.....
۲۷	۲-۱-۲-۴ واجگونه‌های واکه‌ای.....
۲۸	۳-۱-۲-۴ واکه‌های مرکب (دوگانه).....
۲۹	۴-۱-۲-۴ واکه‌های میانجی.....
۳۰	۵-۱-۲-۴ نمودار واکه‌ها.....
۳۰	۱-۵-۱-۲-۴ نمودار واکه‌های گویش قهرودی .....
۳۰	۲-۵-۱-۲-۴ نمودار واکه‌های گویش گزی .....
۳۱	۲-۲-۴ همخوان‌ها.....
۳۱	۱-۲-۲-۴ واج‌های همخوانی.....
۳۶	۲-۲-۲-۴ همخوان‌های میانجی.....
۳۸	۳-۲-۲-۴ جدول واج‌های همخوانی.....
۳۹	۳-۲-۴ ساختمان هجا .....
۳۹	۴-۲-۴ تکیه .....
۴۰	۵-۲-۴ تفاوت‌های آوایی بین دو گویش قهرودی و گزی.....
۴۰	۱-۵-۲-۴ تفاوت‌های همخوانی.....
۴۴	۲-۵-۲-۴ تفاوت‌های واکه‌ای.....
۴۸	۳-۴ بخش صرف (ساختواژه).....
۴۸	۱-۳-۴ اسم .....
۴۸	۱-۱-۳-۴ شمار (مفرد و جمع).....
۴۹	۲-۱-۳-۴ معرفه و نکره (شناختگی).....
۵۰	۳-۱-۳-۴ نشانه اضافه.....
۵۲	۴-۱-۳-۴ نشانه ندا .....
۵۲	۲-۳-۴ ضمیر .....

- ۵۲..... ۱-۲-۳-۴ ضمائر شخصی
- ۵۲..... ۱-۱-۲-۳-۴ ضمائر شخصی آزاد
- ۵۲..... ۱-۱-۱-۲-۳-۴ حالت فاعلی
- ۵۴..... ۲-۱-۱-۲-۳-۴ حالت مفعولی
- ۵۴..... ۳-۱-۱-۲-۳-۴ حالت اضافی
- ۵۵..... ۴-۱-۱-۲-۳-۴ همراه با حرف اضافه
- ۵۶..... ۲-۱-۲-۳-۴ ضمائر شخصی پیوسته
- ۵۶..... ۱-۲-۱-۲-۳-۴ حالت اضافی
- ۵۶..... ۲-۲-۱-۲-۳-۴ حالت مفعولی
- ۵۷..... ۳-۲-۱-۲-۳-۴ همراه با حرف اضافه
- ۵۷..... ۲-۲-۳-۴ ضمائر اشاره
- ۵۸..... ۳-۲-۳-۴ ضمائر اشاره تأکیدی
- ۵۸..... ۴-۲-۳-۴ ضمائر متقابل
- ۵۸..... ۵-۲-۳-۴ ضمیر مشترک
- ۵۸..... ۶-۲-۳-۴ ضمائر پرسشی
- ۵۹..... ۷-۲-۳-۴ ضمائر مبهم
- ۵۹..... ۳-۳-۴ صفت
- ۵۹..... ۱-۳-۳-۴ صفت قاموسی
- ۶۰..... ۱-۱-۳-۳-۴ صفت ساده
- ۶۰..... ۲-۱-۳-۳-۴ صفت تفضیلی (برتر)
- ۶۰..... ۳-۱-۳-۳-۴ صفت عالی (برترین)
- ۶۱..... ۲-۳-۳-۴ صفت اشاره
- ۶۱..... ۳-۳-۳-۴ صفت اشاره تأکیدی
- ۶۱..... ۴-۳-۳-۴ صفت پرسشی
- ۶۱..... ۵-۳-۳-۴ صفت مبهم
- ۶۲..... ۶-۳-۳-۴ صفت تعجبی
- ۶۲..... ۷-۳-۳-۴ صفت عددی
- ۶۲..... ۴-۳-۴ عدد

- ۶۲..... ۱-۴-۳-۴ اعداد اصلی
- ۶۴..... ۲-۴-۳-۴ اعداد ترتیبی
- ۶۴..... ۳-۴-۳-۴ اعداد کسری
- ۶۵..... ۵-۳-۴ قید
- ۶۵..... ۱-۵-۳-۴ قید مکان
- ۶۵..... ۲-۵-۳-۴ قید زمان
- ۶۶..... ۳-۵-۳-۴ قید مقدار
- ۶۶..... ۴-۵-۳-۴ قید نفی
- ۶۶..... ۵-۵-۳-۴ قید کیفیت یا حالت
- ۶۷..... ۶-۵-۳-۴ قید تکرار یا افزایش
- ۶۷..... ۷-۵-۳-۴ قید پرسش
- ۶۷..... ۸-۵-۳-۴ قید شک و تردید
- ۶۷..... ۹-۵-۳-۴ قید استثناء
- ۶۸..... ۱۰-۵-۳-۴ قید تأکید
- ۶۸..... ۱۱-۵-۳-۴ قید تعجب
- ۶۸..... ۱۲-۵-۳-۴ قید تمنا و آرزو
- ۶۸..... ۱۳-۵-۳-۴ قید ترتیب
- ۶۸..... ۶-۳-۴ نقش‌نماها
- ۶۹..... ۱-۶-۳-۴ حروف اضافه
- ۷۱..... ۲-۶-۳-۴ حروف ربط
- ۷۲..... ۷-۳-۴ اصوات
- ۷۲..... ۸-۳-۴ فعل
- ۷۲..... ۱-۸-۳-۴ ستاک حال
- ۷۳..... ۲-۸-۳-۴ ستاک گذشته
- ۷۴..... ۳-۸-۳-۴ مصدر
- ۷۵..... ۴-۸-۳-۴ اسم مفعول (صفت مفعولی)
- ۷۵..... ۵-۸-۳-۴ وندهای تصریفی فعل
- ۷۵..... ۱-۵-۸-۳-۴ وند زمان گذشته

- ۷۵..... ۲-۵-۸-۳-۴ وند وجه
- ۷۷..... ۳-۵-۸-۳-۴ وند نمود (استمرار)
- ۷۸..... ۴-۵-۸-۳-۴ وند نفی
- ۷۹..... ۵-۵-۸-۳-۴ وند سببی
- ۸۰..... ۶-۵-۸-۳-۴ وند شخصی
- ۸۴..... ۶-۸-۳-۴ انواع فعل از نظر زمان، وجه و نمود
- ۸۴..... ۱-۶-۸-۳-۴ حال ساده (استمراری، اخباری)
- ۸۵..... ۲-۶-۸-۳-۴ حال التزامی
- ۸۶..... ۳-۶-۸-۳-۴ حال در حال انجام
- ۸۷..... ۴-۶-۸-۳-۴ آینده
- ۸۸..... ۵-۶-۸-۳-۴ امر
- ۸۹..... ۶-۶-۸-۳-۴ گذشته ساده
- ۹۱..... ۷-۶-۸-۳-۴ گذشته استمراری
- ۹۴..... ۸-۶-۸-۳-۴ گذشته نقلی
- ۹۵..... ۹-۶-۸-۳-۴ گذشته در حال انجام
- ۹۶..... ۱۰-۶-۸-۳-۴ گذشته التزامی
- ۹۷..... ۱۱-۶-۸-۳-۴ گذشته دور (بعید)
- ۹۸..... ۷-۸-۳-۴ فعل معلوم و مجهول
- ۹۹..... ۸-۸-۳-۴ فعل لازم و متعدی
- ۹۹..... ۹-۸-۳-۴ فعل سببی
- ۹۹..... ۱۰-۸-۳-۴ افعال خاص
- ۹۹..... ۱-۱۰-۸-۳-۴ بودن
- ۱۰۱..... ۲-۱۰-۸-۳-۴ بودن در مکان
- ۱۰۳..... ۳-۱۰-۸-۳-۴ شدن
- ۱۰۶..... ۴-۱۰-۸-۳-۴ هستن
- ۱۰۷..... ۱۱-۸-۳-۴ افعال معین
- ۱۰۷..... ۱-۱۱-۸-۳-۴ بودن
- ۱۰۷..... ۲-۱۱-۸-۳-۴ داشتن

- ۱۰۸ ..... ۱۲-۸-۳-۴ افعال شبه معین
- ۱۰۸ ..... ۱-۱۲-۸-۳-۴ خواستن
- ۱۱۰ ..... ۲-۱۲-۸-۳-۴ توانستن
- ۱۱۲ ..... ۳-۱۲-۸-۳-۴ بایستن
- ۱۱۳ ..... ۱۳-۸-۳-۴ فعل از نظر ساخت اشتقاقی
- ۱۱۳ ..... ۱-۱۳-۸-۳-۴ فعل ساده
- ۱۱۳ ..... ۲-۱۳-۸-۳-۴ فعل مشتق
- ۱۱۳ ..... ۳-۱۳-۸-۳-۴ فعل مرکب
- ۱۱۴ ..... ۱۴-۸-۳-۴ پیشوندهای اشتقاقی فعل
- ۱۱۵ ..... ۱۵-۸-۳-۴ انواع جزء غیرفعلی در فعل مرکب
- ۱۱۶ ..... ۹-۳-۴ واژه‌های غیرفعلی از نظر ساخت اشتقاقی
- ۱۱۶ ..... ۱-۹-۳-۴ واژه ساده (بسیط)
- ۱۱۶ ..... ۲-۹-۳-۴ واژه مشتق
- ۱۱۶ ..... ۳-۹-۳-۴ واژه مرکب
- ۱۱۷ ..... ۱-۳-۹-۳-۴ انواع واژه‌های مرکب
- ۱۱۷ ..... ۱-۱-۳-۹-۳-۴ اضافه‌ای
- ۱۱۷ ..... ۲-۱-۳-۹-۳-۴ اضافه مقلوبی
- ۱۱۷ ..... ۳-۱-۳-۹-۳-۴ همراه با عنصر فعلی
- ۱۱۸ ..... ۴-۱-۳-۹-۳-۴ پیش وابسته‌ای
- ۱۱۹ ..... ۵-۱-۳-۹-۳-۴ پیونددار
- ۱۱۹ ..... ۶-۱-۳-۹-۳-۴ حرف اضافه‌دار
- ۱۲۰ ..... ۷-۱-۳-۹-۳-۴ حرف ربط‌دار
- ۱۲۰ ..... ۸-۱-۳-۹-۳-۴ مکرر
- ۱۲۰ ..... ۹-۱-۳-۹-۳-۴ اتباع
- ۱۲۱ ..... ۲-۳-۹-۳-۴ پیشوندهای اشتقاقی
- ۱۲۲ ..... ۳-۳-۹-۳-۴ پسوندهای اشتقاقی
- ۱۲۷ ..... ۴-۴ بخش نحو (ساخت جمله)
- ۱۲۷ ..... ۱-۴-۴ انواع گروه در جمله

- ۱۲۷ ..... ۱-۱-۴-۴ گروه اسمی
- ۱۲۸ ..... ۲-۱-۴-۴ گروه قیدی
- ۱۲۹ ..... ۳-۱-۴-۴ گروه فعلی
- ۱۲۹ ..... ۲-۴-۴ جمله و اجزاء آن
- ۱۳۰ ..... ۳-۴-۴ تطابق فاعل و فعل از نظر شخص و شمار
- ۱۳۱ ..... ۴-۴-۴ جمله با فعل اسنادی
- ۱۳۲ ..... ۵-۴-۴ انواع مفعول
- ۱۳۲ ..... ۱-۵-۴-۴ مفعول مستقیم
- ۱۳۳ ..... ۲-۵-۴-۴ مفعول غیرمستقیم
- ۱۳۳ ..... ۶-۴-۴ انواع جمله از نظر تعداد فعل
- ۱۳۳ ..... ۱-۶-۴-۴ جمله ساده (بند)
- ۱۳۳ ..... ۲-۶-۴-۴ جمله مرکب
- ۱۳۳ ..... ۱-۲-۶-۴-۴ مرکب همپایه
- ۱۳۴ ..... ۲-۲-۶-۴-۴ مرکب ناهمپایه
- ۱۳۶ ..... ۷-۴-۴ جمله شرطی
- ۱۳۷ ..... ۸-۴-۴ انواع جمله از نظر وجه
- ۱۳۷ ..... ۱-۸-۴-۴ خبری
- ۱۳۷ ..... ۲-۸-۴-۴ پرسشی
- ۱۳۷ ..... ۳-۸-۴-۴ امری
- ۱۳۸ ..... ۴-۸-۴-۴ التزامی
- ۱۳۹ ..... ۹-۴-۴ انواع جمله از نظر آهنگ
- ۱۳۹ ..... ۱-۹-۴-۴ افتان
- ۱۳۹ ..... ۲-۹-۴-۴ خیزان
- ۱۴۰ ..... ۳-۹-۴-۴ خیزانِ افتان
- ۱۴۰ ..... ۱۰-۴-۴ جای ضمیر شخصی پیوسته (عامل) در جمله

فصل پنجم: نتایج، کاربردها و پیشنهادات

۱۵۹	.....	۱-۵ مقدمه
۱۵۹	.....	۲-۵ نتایج
۱۵۹	.....	۱-۲-۵ نتایج آواشناختی و واج‌شناختی
۱۶۳	.....	۲-۲-۵ نتایج صرف (ساختواژه)
۱۶۷	.....	۳-۲-۵ نتایج نحو (ساخت جمله)
۱۶۸	.....	۴-۲-۵ نتایج بررسی واژگان
۱۶۸	.....	۳-۵ کاربردها
۱۶۸	.....	۴-۵ پیشنهادات

پیوست‌ها

۱۷۱	.....	الف- فهرست افعال
۱۷۸	.....	ب- فهرست واژگان
۱۹۵	.....	ج- ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات محلی
۱۹۹	.....	د- نقشه
۲۰۳	.....	ه- اصطلاحات زبان‌شناسی

فهرست منابع

۲۰۹	.....	منابع فارسی
۲۱۰	.....	منابع لاتین
۲۱۰	.....	منابع اینترنتی
۲۱۱	.....	چکیده انگلیسی

نشانه‌های آوانویسی

الف - همخوان‌ها:

خط فارسی

خط آوانگار

p	پ
b	ب
t	ت، ط
d	د
k	ک
g	گ
q	ق، غ
ʔ	ع، ء (همزه)
f	ف
v	و
s	س، ث، ص
z	ز، ذ، ض، ظ
š	ش
ž	ژ
x	خ
h	ح، هـ
č	چ
ǰ	ج
r	ر
l	ل
m	م
n	ن
y	ی
	ب - واکه‌ها:
i	ای، ی، ی

e	اِ، اَ، اِ / ه / ه
e:	اِ کشیده
a	اَ، اَ، اِ / ه / ه
a:	اَ کشیده
u	او، و
ü	ای گرد
o	اُ، اُ، و
o:	اُ کشیده
ö	اِ گرد
â	آ، ا
â:	آ کشیده
ey	ای
ay	آی
aw	آو
ây	آی
âw	آو
oy	أی
ow	أو

ج - سایر نشانه‌ها

∅	صفر
'	تکیه
/	یا
[]	نشانه آوانویسی، صدای میانجی و نیز برجسته کردن یک صدا
//	نشانه واج‌نویسی
:	نشانه کشیدگی
()	انتخاب آزاد
→	تبدیل می‌شود به ..

چکیده

پژوهش حاضر در حوزه گویش‌شناسی به نگارش درآمده است و به مقایسه دو گویش قهرودی و گزی که از گویش‌های فلات مرکزی ایران در استان اصفهان می‌باشند، پرداخته است. در این پژوهش سعی شده است شباهت‌ها و تفاوت‌های این دو گویش در حوزه‌های آوایی، صرفی و نحوی مورد بررسی و مقایسه قرار گیرد. پژوهش حاضر دارای پنج فصل و بخش پیوست‌ها می‌باشد.

فصل اول به کلیات پژوهش می‌پردازد که شامل مقدمه، بیان مسأله، کاربرد و اهمیت موضوع، پرسش‌ها و فرضیه‌ها، روش‌ها، محدودیت‌ها و کلیدواژه‌های پژوهش می‌باشد.

فصل دوم به پیشینه پژوهش اختصاص دارد، در این فصل نام افرادی که در داخل و خارج از کشور در این زمینه کار کرده، به همراه معرفی کوتاهی از کارهای انجام گرفته آن‌ها آورده شده است.

فصل سوم، ملاحظات زبان‌شناختی و جغرافیایی را مطرح می‌کند که شامل تعریف زبان، گویش، لهجه، عوامل دگرگونی زبان‌ها و موقعیت جغرافیایی، اجتماعی و تاریخی روستای قهرود و شهر گز می‌باشد.

فصل چهارم، این دو گویش در سه بخش آوا، صرف و نحو مورد بررسی و مقایسه قرار گرفته‌اند، در بخش آوایی به بررسی آواشناختی و واج‌شناختی، در بخش صرف یا ساختواژه به چگونگی ساختمان واژه‌ها و در بخش نحو یا ساخت جمله به چگونگی پیوند میان واژه‌های این دو گویش پرداخته شده است.

فصل پنجم به نتایج پژوهش و دستاوردهای نظری و کاربردی آن و پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده می‌پردازد.

و در بخش پیوست‌ها، فهرستی از افعال به همراه ستاک حال و گذشته آن‌ها، همچنین فهرستی از واژگان اصیل و محلی در این دو گویش، ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات محلی، نقشه و اصطلاحات زبان‌شناسی آورده شده است.

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه

بیشینه مردم استان اصفهان و نواحی پیرامونی، در دوران‌های باستانی به گویش‌های مرکزی ایران سخن می‌گفتند. گویش‌های فلات مرکزی، به گویش‌های ایرانی شاخه شمال غربی تعلق دارند و به شش دسته عمده تقسیم می‌شوند، گویش قهرودی به دسته شمال شرقی که عمدتاً در محدوده بین کاشان و نطنز رایج می‌باشند، تعلق دارد و گویش گزی، از دسته گویش‌های جنوب غربی می‌باشد که در اصفهان و نواحی مجاور آن رواج دارند (ویکی پدیا، دانشنامه آزاد: گویش‌های مرکز ایران). در این پژوهش سعی بر آن است تا با توصیف ساختار آوایی، ساختوازی و نحوی گویش قهرودی و گزی به شباهت‌ها و تفاوت‌های این دو گویش فلات مرکزی در استان اصفهان پردازیم. این فصل که به کلیات پژوهش اختصاص دارد به موضوعاتی از قبیل معرفی موضوع، بیان مسئله، اهمیت و کاربرد موضوع، پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش، روش‌های انجام پژوهش، محدودیت‌هایی که در راه اجرای پژوهش وجود داشته و کلیدواژه‌ها می‌پردازد.

۱-۲ بیان مسئله

هدف کلی در این پژوهش، شناخت و بررسی ویژگی‌های زبان‌شناختی دو گویش قهرودی و گزی، و مقایسه آن‌ها با یکدیگر به منظور درک شباهت‌ها و تفاوت‌های میان این دو گویش در سطح آوایی، ساختوازی و نحوی می‌باشد.

۱-۳ اهمیت و کاربرد پژوهش

ضرورت پرداختن به گویش‌های گوناگونی که در گستره کشور ایران پراکنده‌اند امر بدیهی و مهم است که از دیدگاه زبان‌شناسی نیز اهمیت به سزایی دارد. این گویش‌ها سرمایه‌های گرانقدری هستند که همانند آینه‌ای شفاف، فرهنگ‌های گوناگون سرزمین‌مان را می‌نمایانند. هر یک از واژه‌های یک گویش گوشه‌ای از تاریخ اجتماعی و فرهنگ ملت ما است. هم‌اکنون گویش‌های بسیاری در کویر مرکزی ایران به صورت جزیره‌های گویشی وجود دارند که در آستانه فراموشی و نابودی قرار دارند،

بنابراین لازم است با اتخاذ تدابیری ویژه از نابودی این زبان‌ها جلوگیری کنیم و در حفظ جایگاه این فرهنگ‌های مختلف و گویش‌ها بکوشیم. گردآوری گویش‌ها با توجه به سرعت روند نابودی آن‌ها از اهمیت بسیاری برخوردار است و حق این است که هرچه زودتر در جمع و تدوین آن‌ها کوشش شود.

در بسیاری از روستاهای استان اصفهان هنوز گویش‌هایی باقی مانده است که ویژگی‌های آن با زبان معیار و با یکدیگر تفاوت دارد و می‌توان وجوه مختلف تفاوت آن‌ها را در زمینه‌های نظام آوایی، ساختواژه، نحو و واژگان مورد تحلیل و بررسی قرار داد، شناسایی ارتباطات احتمالی ریشه‌ای بین گویش‌های مختلف مناطق کویری به عنوان یکی از مهم‌ترین مناطق گویشوری ایران، راه را برای درک بهتر دستور و قواعد فارسی معیار که در طی زمان، بسیاری از نشانه‌های صوری خود را از دست داده هموار می‌کند. بدین ترتیب که ممکن است چند مفهوم دستوری با یک صورت واژگانی بیان گردد، درحالی که این گویش‌ها با حفظ آن نشانه‌های صوری ما را در توصیف بهتر فارسی معیار کمک می‌کنند و هم به واژه‌سازی و تقویت زبان فارسی کمک می‌کنند، همچنین بررسی نظام واجی و آوایی و ساختاری این گویش‌ها می‌تواند زمینه‌ای برای مطالعه تحول گویش‌ها نسبت به زبان‌های دوره میانه و باستانی ایران فراهم آورد.

۴-۱ پرسش‌های پژوهش

- آیا دو گویش قهرودی و گزی از نظر آوایی با هم تفاوت دارند؟
- آیا دو گویش قهرودی و گزی از نظر صرفی با هم تفاوت دارند؟
- آیا دو گویش قهرودی و گزی از نظر نحوی با هم تفاوت دارند؟
- آیا دو گویش قهرودی و گزی از نظر نوع واژگان با هم تفاوت دارند؟

۵-۱ فرضیه‌های پژوهش

- دو گویش قهرودی و گزی از نظر آوایی با هم تفاوت دارند.
- دو گویش قهرودی و گزی از نظر صرفی با هم تفاوت دارند.
- دو گویش قهرودی و گزی از نظر نحوی با هم تفاوت دارند.
- دو گویش قهرودی و گزی از نظر نوع واژگان با هم تفاوت دارند.

۱-۶ روش پژوهش

این پژوهش به دلیل کار بر روی گویش‌ها در حوزه زبان‌شناسی عملی قرار می‌گیرد. روشی که برای جمع‌آوری اطلاعات و تهیه پیکره زبانی این پژوهش به کار رفته میدانی - کتابخانه‌ای بوده است، پژوهشگر از راه مصاحبه با یک گویشور اصلی برای هر گویش و ضبط گفتار آن‌ها و همچنین با مراجعه به کتاب‌ها و پایان‌نامه‌هایی در رابطه با این دو گویش، به گردآوری داده‌های پژوهش پرداخته است. برای تأیید داده‌ها در مواردی که نسبت به واژگان، عبارات و جملات تردید وجود داشته از سایر گویشوران نیز استفاده شده است. ابتدا ساخت آوایی این دو گویش و پس از آن ساخت دستوری دو گویش یاد شده که خود شامل صرف و نحو است مورد بررسی قرار گرفته‌اند، سپس اطلاعات گردآوری شده از این دو گویش مورد مقایسه قرار گرفته‌اند تا از این طریق تفاوت‌ها و شباهت‌های آن دو آشکار شود.

طرح کلی این پایان‌نامه بر اساس کتاب «گویش کلاردشت» تألیف خانم دکتر ایران کلباسی می‌باشد و پژوهش به کار رفته در آن از نوع توصیفی است، با توجه به این‌که بررسی تاریخی این دو گویش و تغییرات آن‌ها در طول تاریخ مد نظر نبوده است، این پژوهش به صورت همزمانی می‌باشد.

۱-۷ محدودیت‌های پژوهش

یاری خداوند منان و وجود مردمی مهربان و صمیمی در این دو منطقه باستانی موجب شد پژوهشگر برای یافتن گویشور واجد شرایط و همکاری آن‌ها با مشکلی روبرو نشود. همچنین همکاری بی‌شائبه اساتید محترم و نیز مسئولین کتابخانه‌ها و دانشگاه‌ها در ارائه کتاب، پایان‌نامه و اطلاعات مورد نیاز راه را برای انجام این پژوهش هموار ساخت. بی‌شک در انجام هر تحقیقی محدودیت‌ها و مشکلاتی وجود دارد، از مشکلاتی نیز که پژوهشگر با آن روبرو شد، سفرهای متعدد برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز اعم از میدانی و کتابخانه‌ای بود، و از آنجایی که پژوهشگر خود گویشور دو گویش مورد تحقیق نبوده روند کار پژوهش به کندی صورت می‌گرفت، همچنین عدم دسترسی به آزمایشگاه آواشناسی بود که امید است با توجه به اهمیت بررسی‌های گویشی، این مشکل برای تمامی علاقه‌مندان به این رشته برطرف شود.

۱-۸ کلیدواژه‌ها

زبان، گویش، آوا، ساختواژه، نحو، ارگتیو، قهرودی، گزی.

فصل دوم

پیشینه پژوهش